

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 67 0 Ps 000743 21 Rev
Banjaluka, 07.12.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice, Republika Srpska, Ministarstvo, Uprava B., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, protiv tuženih, S. d.o.o. K.D., i K.A. d.o.o. K.D., koje zastupa punomoćnik D.M., advokat iz B., radi utvrđenja, vrijednost predmeta spora 522.221,18 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice, izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 67 0 Ps 000743 20 Pž od 12.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 07.12.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženih za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, u iznosu od 7.871,18 KM.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Prijedoru broj: 67 0 Ps 000743 18 Ps od 24.01.2020. godine odbijen je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je bez pravnog dejstva prema njoj ugovor o cesiji, zaključen 30.01.2017. godine između tuženih i to do iznosa dugovanja tuženog S. d.o.o. K.D. (u daljem tekstu: prvotuženi) prema tužiteljici, na dan 30.01.2017. godine, u iznosu od 262.733,72 KM, te da sud obaveže tužene da joj isplate taj iznos, sa zakonskom zateznom kamatom od 30.01.2017. godine do isplate i troškove spora. Obavezana je tužiteljica da tuženim naknadi troškove postupka, u iznosu od 16.513,55 KM.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 67 0 Ps 000743 20 Pž od 12.11.2020. godine, žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženih za naknadu troška sastava odgovora na žalbu.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija tužiteljica iz razloga propisanih odredbom člana 240. stav 1. tačka 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), s prijedlogom da se osporena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje drugostepenom sudu.

U odgovoru, tuženi osporavaju revizione navode i predlažu da se revizija odbije, kao neosnovana, a tužiteljica obaveže da im naknadi troškove revizionog postupka.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je bez pravnog dejstva ugovor o cesiji, bliže opisan u izreci prvostepene presude, i to do iznosa koji prvotuženi duguje tužiteljici na dan zaključenja tog ugovora i da se obavežu tuženi da joj isplate taj dužni iznos, od 262.733,72 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka.

Na osnovu provedenih dokaza, njihove analize i ocjene, nižestepeni sudovi su utvrdili: da je prvotuženi pred Okružnim privrednim sudom u Banjaluci vodio postupak protiv Opštine K.D., pod brojem: 57 0 Ps 108183 18 Ps 2 radi isplate duga za izvršene radove; da je u toku trajanja postupka svoje potraživanje iz tog postupka, ugovorom o cesiji (koji je predmet ovog spora), dana 30.01.2017. godine, prenio na tuženog K.A. d.o.o. K.D. (u daljem tekstu: drugotuženi) nakon čega je drugotuženi stupio u predmetnu parnicu kao tužitelj; da je nakon pravosnažnog okončanja tog postupka, drugotuženi pokrenuo postupak izvršenja radi naplate dosuđenog iznosa od 249.554,56 KM, sa kamatom od 08.9.2017. godine, što se odnosi na glavni dug, iznosa od 220.777,61 KM i iznosa od 349.773,33 KM, koji se odnose na zateznu kamatu obračunatu zbog zakašnjenja u plaćanju glavnog duga, te troškova postupka u iznosu od 14.798,23 KM; da je na dan zaključenja ugovora o cesiji, 30.01.2017. godine, dug prvotuženog prema tužiteljici, na ime poreza, iznosio 281.275,31 KM; da na dan zaključenja ugovora o cesiji račun prvotuženog nije bio blokiran; da je nakon zaključenja ugovora o cesiji prvotuženi tužiteljici uplatio ukupan iznos od 589.171,16 KM, u periodu od 31.01.2017. godine do 27.11.2019. godine.

Temeljem navedenog činjeničnog stanja, primjenom odredbe člana 283. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05 – u daljem tekstu: ZOO), nižestepeni sudovi su odbili zahtjev u odnosu na prvotuženog, zbog nedostatka pasivne legitimacije. Odbili su zahtjev i u odnosu na drugotuženog, pozivom na odredbu člana 285. stav 1. ZOO, budući da je tužba podnesena po proteku roka od jedne godine računajući od dana zaključenja predmetnog ugovora o cesiji. Pored toga su, s obzirom na stanje činjenica utvrđenih u postupku, imajući u vidu odredbe člana 280. i 281. ZOO, našli da tužiteljica nije dokazala da je njen zahtjev osnovan, budući da na dan zaključenja ugovora o cesiji prvotuženi nije bio platežno nesposoban, da njegov račun nije bio blokiran i da je nakon zaključenja ugovora o cesiji vršio plaćanje poreza i konačno uplatio veći iznos od duga koji je postojao na dan zaključenja ugovora o cesiji, pa je i to bio razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva.

U reviziji tužiteljica navodi da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili rok od jedne godine za podnošenje tužbe i da je trebalo primijeniti trogodišnji rok, primjenom odredbe člana 281. stav 2. ZOO, jer je dokazala postojanje tazbinskog srodstva između osnivača tuženih (koje nije objasnila); da se platežna sposobnost prvotuženog na dan zaključenja ugovora o cesiji nije mogla cijeliti samo na osnovu činjenice da mu računi nisu bili blokirani na taj dan, pogotovo kod činjenice da je tražio odgodu plaćanja dužnog iznosa; da su nižestepeni sudovi selektivno cijelili izvedene dokaze; te da prvotuženi i dalje ima dug na ime poreza prema tužiteljici.

Odluka drugostepenog suda (kojom je odbijena žalba tužiteljice i potvrđena prvostepena presuda) je pravilna i zakonita. Zasnovana je na činjenicama utvrđenim na osnovu materijalnih i drugih dokaza koje je izveo prvostepeni sud, te ih pravilno i svestrano ocjenio (kako nalaže odredba člana 8. ZPP), kakvu ocjenu je prihvatio i drugostepeni sud. Uostalom, činjenice relevantne za presuđenje ove pravne stvari (postojanje i vrijeme zaključenja ugovora o cesiji, postojanje duga prvotuženog prema tužiteljici, isplata tog duga), nisu ni sporne među parničnim

strankama. Za svoje odluke nižestepeni sudovi su dali detaljna i jasna obrazloženja (član 191. stav 4. ZPP), koja prihvata i ovaj sud. Pravilno su utemeljene na relevantnim odredbama ZOO, koje regulišu institut pobijanja dužnikovih pravnih radnji. Drugostepeni sud je dao odgovore na sve relevantne žalbene prigovore (član 231. ZPP). Prema tome, ne stoje paušalne tvrdnje revidentice da su pri donošenju pobijane odluke povrijeđene odredbe parničnog postupka.

Odredbama ZOO regulisana su opšta pravila pobijanja dužnikovih pravnih radnji (član 280.), uslovi pobijanja (člana 281.), isključenje pobijanja (član 282.), kako se vrši pobijanje (član 283.), učinak pobijanja (član 284.) i rokovi za podizanje tužbe (član 285). Opšte pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi vjerovnik (ovdje tužiteljica) mogao pobijati pravnu radnju svoga dužnika su: da ima dospjelo potraživanje za isplatu; da dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikovog potraživanja (insolventnost dužnika); da postoji pravna radnja preduzeta na štetu vjerovnika i da postoji oštećenje vjerovnika, s tim da pobijanje omogućava vjerovnikovo potpuno ili djelimično namirenje, te da je tužba podnesena u zakonom propisanom roku.

U konkretnom slučaju, nema sumnje da je tužiteljica imala potraživanje prema prvotuženom (u iznosu od 281.275,31 KM), koje je bilo dospjelo na isplatu u trenutku zaključenja ugovora o cesiji između prvotuženog, kao cedenta i drugotuženog kao cesionara. Međutim, osnovano nižestepeni sudovi zaključuju da tokom postupka nije utvrđeno da prvotuženi nije imao sredstava kojima bi izmirio to svoje potraživanje i da je zaključenjem navedenog ugovora o cesiji doveo sebe u stanje insolventnosti. Ovo bez obzira na okolnost što je od tužiteljice tražio prolongiranje roka za plaćanje dužnog iznosa. Naime, sasvim je nesporno da računi prvotuženog u relevantnom periodu nisu bili blokirani. Pored toga, niko nije tvrdio, a tako ne proizlazi ni iz utvrđenog činjeničnog stanja, da prvotuženi nije imao i druge imovine (osim sredstava na žiroračunima i potraživanja koje je cedirao drugotuženom) u obliku pokretne i nepokretne imovine iz koje je tužiteljica mogla naplatiti navedeni dug. Ovo tim prije jer je tokom postupka utvrđeno da je prvotuženi, pored potraživanja koje je cedirao drugotuženom, imao još nenaplaćenih potraživanja od Opštine K.D., protiv koje je vodio više parnica i ishodio pravosnažne presude kojim je udovoljeno njegovim zahtjevima – presuda Okružnog privrednog suda u Prijedoru broj: 67 0 Ps 115135 17 Ps od 20.01.2020. godine i broj: 67 0 Ps 000499 18 Ps od 16.11.2018. godine.

Takođe, kod činjenice da je pravna radnja (ugovor o cesiji) preduzeta 30.01.2017. godine, od kada se računa rok za podnošenje tužbe za pobijanje dužnikovih pravnih radnji (član 285. stav 2. ZOO) i da se radi o teretnom raspolaganju (kojim je prvotuženi tužitelju isplatio dug po osnovu isporučene robe), koji ima u vidu odredba člana 281. stav 1. ZOO, a da je tužba podnesena 17.9.2018. godine, očigledno da je prošao rok, propisan odredbom člana 285. stav 1. ZOO u kojem je tužiteljica, kao vjerovnik prvotuženog, mogla tražiti pobijanje ove pravne radnje, kako su pravilno našli i obrazložili i nižestepeni sudovi.

Iz naprijed rečenog, i po shvatanju ovog suda, slijedi - da nije dokazano da je prvotuženi, zaključenjem spornog ugovora o cesiji, doveo sebe u situaciju da nema dovoljno sredstava za ispunjenje obaveze prema tužiteljici, kao vjerovniku (član 280. stav 2. ZOO), kako detaljno i argumentovano obrazlažu i nižestepeni sudovi, slijedom čega je tužbeni zahtjev opravdano odbijen i u odnosu na drugotuženog, s tim što se odbijanje tužbenog zahtjeva u odnosu na prvotuženog pravilno temelji na odredbi člana 283. stav 2. ZOO, prema kojoj se tužba za pobijanje podnosi samo protiv trećeg lica (ovdje drugotuženog) sa kojim je zaključena pravna radnja koja se pobija.

Odredbom člana 281. stav 2. ZOO (na čijem sadržaju tužiteljica gradi tezu da je u ovom slučaju trebalo primjeniti trogodišnji rok za podnošenje tužbe) je propisano da ako je treće lice dužnikov suprug, ili srodnik po krvi u pravoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili po tazbini do istog stepena, pretpostavlja se da mu je bilo poznato da dužnik preduzetim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocima.

Očigledno je da se ova zakonska odredba odnosi na fizička lica i da nema mjesta njenoj primjeni u ovom postupku, u kojem su parnične stranke pravna lica. Osim toga, i da se može primjeniti ova zakonska odredba, i da ona podrazumjeva trogodišnji rok za podnošenje tužbe, na osnovu priloženih izvoda iz matične knjige rođenih i matične knjige vjenčanih za neka fizička lica, ne može se utvrditi da li su, u kojoj vrsti i u kojem stepenu srodstva osnivači ili zakonski zastupnici tuženih.

Nad prvotuženim (kao dužnikom čija se pravna radnja pobija), niti nad drugim strankama u ovoj parnici, nije otvoren stečajni postupak, pa se - suprotno tvrdnji tužiteljice - u razrješnju ove pravne stvari, ne može primjeniti Zakon o stečaju, jer se ne radi o pobijanju pravnih radnji stečajnog dužnika.

Kod činjenice da je prvotuženi na dan zaključenja ugovora o cesiji bio platežno sposoban, da je poreski dug prema tužiteljici naknadno platio, da postojanje novog duga nastalog u kasnijem periodu (koji nije bio dospio u vrijeme preduzimanja pravnog posla o kojem je riječ u ovom postupku), nije relevantno, te da je tužba podnesena po isteku zakonom propisanog roka – ni ostali revizioni prigovori, kao ni paušalni navodi kojima se osporava odluka o troškovima postupka, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Zato je, temeljem odredbe člana 248. ZPP, odlučeno kao u izreci.

Zahtjev tuženih za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 7.871,18 KM, nije osnovan, jer nije bio potreban radi vođenja parnice (član 387. stav 1. ZPP), niti od značaja za uspjeh tuženih u ovom postupku, budući da po sadržaju odgovara činjenicama i pravnim shvatanjima koje su isticali tokom postupka, što su nižestepeni sudovi već cijenili pri donošenju odluka.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić